

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ*

A Comparative Analysis of Russia and China's Myanmar Strategies

Cenk TAMER**

Öz

Myanmar, modern dönemden beri askerî vesayetin güçlü olduğu bir Güneydoğu Asya ülkesidir. 1 Şubat 2021 tarihinde gerçekleşen son askerî darbeye birlikte Myanmar Cuntası'nın Rusya ve Çin'le yakınlaşmaya başladığı görülmüştür. Batılı güçler Myanmar Cuntası'na yaptırımlar getirirken Rusya ve Çin'in bu rejime silah satmaya devam etmesi oldukça dikkat çekmiştir. Dünya kamuoyunda Çin'in Myanmar üzerinde büyük bir hakimiyet kurduğu iddia edilmiştir. Ancak aynı süreçte Rusya'nın Myanmar'la ilişkileri de artarak devam etmiştir. İşbu çalışma, Rusya ve Çin'in Myanmar'daki stratejilerini karşılaştırmalı olarak analiz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rusya, Çin, Myanmar, Güneydoğu Asya, Karşılaştırmalı Analiz.

Abstract

Myanmar is a Southeast Asian country where military tutelage has been strong since the modern era. With the last military coup on February 1, 2021, it was seen that the Myanmar Junta started to get closer with Russia and China. While the Western powers impose sanctions on the Myanmar Junta, the fact that Russia and China continued to sell weapons to this regime drew considerable worldwide attention. It has been claimed in the world opinion that China has established a great dominance over Myanmar. However, in the same period, Russia's relations with Myanmar continued to increase. This study comparatively analyses the strategies of Russia and China in Myanmar.

Keywords: Russia, China, Myanmar, Southeast Asia, Comparative Analysis.

---

* Makale Geliş Tarihi: 23.04.2022   Yayına Kabul Tarihi: 18.05.2022

** Doktor Adayı, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı,
e-posta: ctamer.11@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1331-7942.

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

GİRİŞ

Myanmar veya eski adıyla Burma olarak bilinen ülke, bugüne kadar uluslararası ilişkiler literatüründe genellikle Çin ve Hindistan'ın bölge politikaları kapsamında değerlendirilmiştir. Bu bağlamda Rusya'nın Myanmar'la ilişkileri büyük oranda göz ardı edilmiştir. Halbuki Sovyetler Birliği döneminden beri Myanmar, Rus yöneticilerin Güneydoğu Asya'daki ilgi gösterdiği ve siyasi ilişkiler kurduğu ülkelerden biri olmuştur.

Britanya İmparatorluğu'na karşı verdiği uzun süreli mücadeleden sonra 1948 yılında bağımsızlığını kazanan Myanmar, Soğuk Savaş döneminde dış politikasını "tarafsızlık" ilkesine dayandırmış ve ihtiyaç duyduğu finansal ve teknik-altyapı yardımlarını almak için Rusya'yla ilişkiler kurmuştur. Dünyanın en yoksul ülkelerinden biri olmaya devam eden Myanmar, İngilizlerin boyunduruğundan kurtulduktan sonra ekonomik açıdan giderek Çin'e bağımlı hale gelmiştir. Bu nedenle Myanmar, günümüzde Çin'in etkisinden kurtulmak ve onu dengeleyebilmek için Rusya gibi aktörlerle ilişkilerini geliştirmeyi arzulamaktadır.

Buradan yola çıkarak çalışmada temel olarak şu soruların cevabı araştırılacaktır:

- "Rusya ve Çin'in Myanmar üzerindeki nihai hedefleri ne olabilir?"
- "Myanmar'da Rusya mı yoksa Çin mi avantajlı durumdadır?"
- "Rusya ve Çin'in Myanmar'da rekabet ettikleri alanlar ve işbirliği yaptıkları hususlar nelerdir?"

Bu bağlamda çalışmanın temel problemi, Rusya ve Çin'in Myanmar'da siyasi, ekonomik veya askeri açıdan rekabet edip etmediklerini tespit etmek, tartışmak ve bunları karşılaştırmalı olarak ortaya koymaktır. Dahası böyle bir rekabet varsa, hangi alanlarda ve neden olduğu araştırılacaktır. Bu doğrultuda çalışmada çoklu veri toplama ve karşılaştırmalı analiz etme yöntemi kullanılacaktır.

Çalışmanın birinci kısmında Rusya'nın ve daha sonra Çin'in Myanmar stratejisi ele alınacaktır. Bu değerlendirmeye geçmeden önce her iki ülkenin de bölge politikaları ve Myanmar'ın öneminden bahsedilecektir. Ardından ikili ilişkilerin siyasi, askerî-güvenlik ve ekonomik boyutlarına değinilecektir. Son bölümde ise Rusya ve Çin'in Myanmar'daki stratejilerinin karşılaştırmalı bir analizi yapılacaktır.

RUSYA'NIN GÜNEYDOĞU ASYA POLİTİKASI

Sovyetler Birliği'nin Güneydoğu Asya devletleriyle ilişkileri (komünist olmayan Singapur, Malezya, Tayland ve Filipinler de dahil olmak üzere) "kesintili siyasi ilişkiler" ve "sembolik ekonomik çıkarlar" üzerinden şekillenmiştir.¹ Sovyetlerin karşılaştığı en büyük zorluklar; bölgeyle tarihsel bağlarının olmayışı, devletlerin genellikle Batı eğilimli olması ve Rusların Batı'yı dengeleyecek bir ekonomik kapasitesinin olmamasıydı.

En yakın ilişkisini Vietnam'la kuran Sovyetler Birliği, 1978 yılında bu ülkeyle Dostluk ve İşbirliği Antlaşması imzalamıştır. Bu bağlamda, Burma (Myanmar), Laos ve Kamboçya'yla siyasi temaslar ve ekonomik yardım yoluyla ilişkilerini geliştirmeye çalışmış, ayrıca müttefiki Vietnam'ın etkinliğini kullanmak suretiyle bölgedeki varlığını genişletmiştir. Hatta 1980'li yıllarda Sovyetler Birliği'nin bu ülkelere yapmış olduğu askerî ve ekonomik destekler, kendi maliyesi üzerine büyük bir yük getirmiştir.² Genel itibariyle Ruslar Güneydoğu Asya'da "ihtiyatlı" bir politika izlemiş ve "gereksiz risklerden" kaçınmıştır. Diğer bir deyişle, Soğuk Savaş dönemi boyunca, Vietnam dışında, Sovyetler Birliği'nin bölgeyle bağlantıları zayıf kalmıştır.³

1 Nivedita Kapoor, "Russia's Relations in Southeast Asia since 2014: Continuity and Change", *Observer Research Foundation*, Paper 267, 2020, s. 8.

2 "Russia is Bigger in Southeast Asia Than You Might Think", *The National News*, <https://www.thenationalnews.com/opinion/comment/2021/07/07/russia-is-bigger-in-southeast-asia-than-you-might-think/>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

3 Ludmila Lutz-Auras, "Russia and Myanmar-Friends in Need?", *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, 34(2), 2015, s. 172-174; Eugene Rumer vd., "Russia in the Asia-Pacific: Less Than Meets the Eye", *Carnegie Endowment for International Peace*, 2020, s. 10.

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

Sovyet sonrası 1990'lı yıllar genellikle Rusya'nın dış politikasında on yıllık bir "bozulma" dönemi olarak nitelendirilir. Gerçekten de Moskova'dan bu bağımlı devletlere (Kamboçya Laos ve Vietnam'a) artık silah ve para akışı kesilmiştir. Rusya, bir zamanlar kendi toprakları dışındaki en büyük "ileri konuşlanma deniz üssü" olan Vietnam'daki Cam Ranh Körfezi'nden de çekilmiştir. ABD'nin nitelemesine göre "Güneydoğu Asya Kübası" fiilen terk edilmiştir. Kısacası Rusya'nın Hindişin Yarımadası'ndaki varlığı hızlı bir şekilde kesintiye uğramıştır.

Rusya, 21. yüzyıldan itibaren Güneydoğu Asya'da çok boyutlu bir politikaya izlemeye çalışmış ve öncelikle Çin'e yönelmiştir. Ancak kısa süre sonra Çin'e bağımlılığının artması, Rusya'yı stratejisini yeniden düşünmeye sevk etmiştir. Genel olarak ifade edecek olursak Rusya, bölgede ikili ve çok taraflı bağlarını kademeli olarak güçlendirmeye odaklanmıştır. Bu bağlamda Rusya, daha geniş Avrasya stratejisi kapsamında ASEAN, Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) ve Avrasya Ekonomik Birliği (AEB) üzerinden siyasi, ekonomik ve askerî bağlarını geliştirmeye çalışmıştır.

2015 yılından itibaren Doğu Ekonomik Forumu'nu başlatan Rusya, bölge devletleriyle ikili ilişkilerini genellikle bu tür platformlar aracılığıyla geliştirmeye çalışmıştır. Moskova, genellikle ASEAN, Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) ve Doğu Asya Zirvesi (EAS) gibi bölgesel ve çok taraflı zirvelerin oturum aralarında ikili temaslarda bulunmaktadır. Bölge devletleriyle düzenli ikili ziyaretler ise çok azdır ve çoğu Vietnam'la gerçekleştirilir. Örneğin 2015 yılında Rusya Başbakanı Dmitry Medvedev'in Tayland ziyareti, son 25 yıl içerisinde başbakanlık düzeyinde gerçekleşen ilk Rus ziyareti olmuştur. Yine Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in 2018 yılında Singapur'a yaptığı ziyaret, devlet başkanlığı düzeyinde gerçekleşen ilk temas olmuştur.

Ayrıca Rusya, çok taraflı zirvelerde her zaman en üst düzeyde temsil göstermemektedir. Bu yüzden bölge devletleriyle yakın ilişkiler geliştirmekte zorlanmaktadır. Buna örnek olarak Doğu Asya Zirvesi

gösterilebilir. Rusya, 2010 yılında örgüte üye olmasına rağmen Putin sadece 2018, 2020 ve 2021 yıllarındaki üç zirveye katılmıştır.⁴ Bir başka örnek ise Rusya'nın ASEAN'la olan sınırlı ilişkileridir. Örneğin Çin, bugüne kadar ASEAN'la 20'den fazla ortak zirve düzenlerken, Rusya 2021 yılının Ekim ayında ASEAN'la 4. Zirvesini gerçekleştirmiştir. Rusya'nın daha önceki zirveleri ise 2005, 2010 ve 2016 yıllarındadır.⁵ Rusya'nın bu anlamda bölgenin ekonomik potansiyelinden yeterince faydalanamadığı söylenebilir. Bu bakımdan Rusya, ASEAN açısından önemli bir ekonomik partner olmaktan çok uzaktır.⁶ Rusya, durumu düzeltmek amacıyla son yıllarda Vietnam, Endonezya ve Myanmar'la ilişkilerini geliştirmeye çalışırken, aynı şekilde Tayland, Filipinler ve Malezya da Rusya'nın radarına girmektedir.

Çin, Rusya'nın Güneydoğu Asya açılımına rekabetçi bir gözle bakmaktadır. Büyük oranda Çin'in etkisi altında kalan Kamboçya ve Laos'ı kenarda tutarsak Rusya'nın özellikle Vietnam ve Myanmar'la ilişkileri Çin açısından bir rahatsızlık kaynağı olabilir.

MYANMAR'IN RUSYA İÇİN STRATEJİK ÖNEMİ

1989 yılındaki askerî darbeden yaklaşık 20 yıl sonra düzenlenen demokratik seçimlerden sonra Myanmar, yeniden uluslararası siyasete entegre olmaya başlamıştır. Myanmar, yalnızca iç reformları nedeniyle değil, aynı zamanda doğal kaynakları, gelişmekte olan pazarı ve coğrafi konumu nedeniyle küresel ilgi odağı haline gelmiştir. Aynı zamanda, bu koşullar Çin, ABD, Hindistan, Japonya, Avrupa Birliği (AB) ve Rusya gibi dünyanın büyük güçleri arasında daha keskin jeopolitik rekabete yol

4 "Russia's Invasion of Ukraine: Southeast Asian Responses and Why the Conflict Matters to the Region", *Fulcrum*, <https://fulcrum.sg/russias-invasion-of-ukraine-southeast-asian-responses-and-why-the-conflict-matters-to-the-region/>, (Erişim Tarihi: 10.04.2022).

5 "Asean-Russia's Future Partnership", *New Straits Times*, <https://www.nst.com.my/opinion/columnists/2021/11/749570/asean-russias-future-partnership>, (Erişim Tarihi: 10.04.2022).

6 Dmitry Gorenburg-Paul Schwartz, "Russia's Relations with Southeast Asia", *The Institut Français des Relations Internationales*, 26, 2019, s. 16-18.

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

açmıştır. Hint Okyanusu kıyısında stratejik bir konuma sahip olan ve Doğu Asya, Güneydoğu Asya ve Güney Asya'yı birbirine bağlayan Myanmar, gelecekte de bu güçlerin ilgisinde kalmaya devam edecektir.

Asya jeopolitiğine bakıldığında Myanmar, Güney Asya ile Uzak Doğu arasında köprü vazifesi görmektedir. Çin'in Bengal Körfezi'ne açılan kapısıdır. Ayrıca Hindistan'ı Tayland, Laos, Kamboçya gibi Mekong Bölgesi ülkelerine bağlamaktadır. Myanmar'ın en önemli özelliği, önemli deniz ticaret rotalarına komşu olmasıdır. Bu bağlamda Myanmar, Andaman Denizi'ni kuzey ve doğudan çevrelemektedir. Söz konusu Andaman Denizi ise dünya deniz ticaretinin 5'te 1'inin geçtiği Malakka Boğazı'na açılmaktadır.

Myanmar'ın Bengal Körfezi'ndeki münhasır ekonomik bölgeleri, doğalgaz rezervleri açısından zengindir. Fakat Myanmar enerji teknolojileri konusunda yeterli kapasiteye sahip değildir. Rusya, buradaki derin denizlerde doğalgaz-petrol arama ve çıkarma faaliyetlerinde bulunmak için çaba göstermektedir. Rusya, Myanmar'daki limanlara ve buradaki doğalgaz yataklarına yatırım yaparak Hint Okyanusu'na ulaşmaya çalışmaktadır. Myanmar, Rusya'dan enerji alanında "know-how" yardımı almaya oldukça isteklidir. Kısacası Myanmar, Rusya'nın Hint Okyanusu kıyılarında ekonomik ve askerî açıdan tutunmasını sağlayan önemli bir ortağa dönüşebilir. Myanmar'ın stratejik önemiyle ilgili olarak Rusya Savunma Bakanı Sergey Şoygu şunları söylemiştir: "Myanmar'ı Güneydoğu Asya ve Asya-Pasifik bölgesinde zaman içinde kendini kanıtlamış stratejik bir ortak ve güvenilir bir müttefik olarak görüyoruz."⁷

Bu stratejik önemden dolayı Rusya, Myanmar'la olan işbirliğini ekonomik, kültürel ve bilimsel alanları da içerecek şekilde çeşitlendirmeye çalışmaktadır. Rusya'nın Myanmar'da henüz büyük yatırımları olmamasına rağmen, gelecekteki petrol ve gaz sahalarına yatırım yaparak varlığını

⁷ "Myanmar's Junta Leader Attends Military Conference in Moscow", VOA News, <https://www.voanews.com/east-asia-pacific/myanmars-junta-leader-attends-military-conference-moscow>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

artırmaya çalışacaktır. Bununla birlikte, bölgedeki mevcut jeo-stratejik değişim göz önüne alındığında Moskova, Hint-Pasifik'in merkezinde yer alan Myanmar'daki etkisini ve varlığını temelli olarak artıracaktır.

MYANMAR-RUSYA İLİŞKİLERİ

Siyasi İlişkiler

Sovyet dönemindeki samimi ilişkilere rağmen Moskova'nın Güneydoğu Asya ülkesiyle uzun bir ilişki geçmişi yoktur, ikili siyasi ilişkiler büyük oranda sınırlı kalmıştır. 2013 yılında Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov Myanmar'ı ziyaret etmiştir. 2014 yılında Rusya Başbakanı Dmitry Medvedev Myanmar'da düzenlenen Doğu Asya Zirvesi'ne katılarak burada ikili temaslarda bulunmuştur.⁸

Güneydoğu Asya'da çok fazla stratejik veya ekonomik varlığı olmayan Rusya, son yıllarda Myanmar'la kurmuş olduğu yakın ilişkiler üzerinden bölgeye müdahil olmaya başlamıştır. Bu ülkeye düzenli olarak silah satmış ve stratejik bağlar geliştirmiştir.⁹ Özellikle Şubat 2021 Myanmar Darbesi'nden sonra Rusya, cunta rejiminin güçlü bir şekilde arkasında durmuştur.¹⁰ Rusya, söz konusu darbeyi kınamayı reddetmiş, bunu "egemen bir devletin iç meselesi" olarak nitelendirmiş ve krizin barışçıl yollardan ve siyasi diyalog yoluyla çözülmesi çağrısı yapmıştır.¹¹

27 Mart 2021 tarihinde Myanmar'ın başkenti Nepido'da düzenlenen Silahlı Kuvvetler Günü kutlamalarına Rusya, üst düzeyli katılım

8 "Russia's Search for Influence in Myanmar", *Orfonline*, <https://www.orfonline.org/expert-speak/russias-search-for-influence-in-myanmar/>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

9 Kristian Lundby Gjerde, "Russia's Turn to Asia: Myanmar Seen from Moscow", *Norwegian Institute of International Affairs*, Policy Brief 10, 2017, s. 1-2.

10 Christopher Cheang, "Russia and Myanmar: Moscow's Expanding Influence", *Rajaratnam School of International Studies*, Commentary 69, 2021, 1-3.

11 "People of Myanmar in 'Great Peril', UN Told as Police Clash with Protesters", *The Guardian*, <https://www.theguardian.com/world/2021/feb/12/myanmar-coup-military-protests-aung-san-su-kyi-prisoners>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

göstermiştir.¹² Bu bağlamda Rus Askerî Ataşesi'nin yanı sıra Rusya Savunma Bakan Yardımcısı Alexander Fomin de törende yerini almıştır.

Bu ziyaret kapsamında Myanmar Cunta Lideri Min Aung Hlaing, Fomin'le yaptığı görüşmeden sonra kendisine Onur Madalyası takmış ve bir kılıç hediye etmiştir.

Myanmar'ın, Rusya'nın Asya'daki güvenilir bir müttefiki ve stratejik ortağı olduğunu söyleyen Fomin, Myanmar Cunta Lideri'ne ithafen yaptığı konuşmada, "Siz saygıdeğer Kıdemli General, geçen yıl Moskova'daki 'Büyük Vatanseverlik Savaşı'nın 75. zafer yıldönümü anma törenimizde yer aldınız. Bizim bu ziyaretimiz, sizinkine iade-i ziyaret niteliği taşımaktadır." demiştir.¹³

Rusya, Çin'le birlikte Myanmar'ın BM platformlarındaki en önemli destekçilerinden biri olmuştur. Bu bağlamda, 2007 yılında Myanmar'daki insan hakları ihlallerini kınayan BM tasarısını ve 2017 yılında ise Myanmar Hükümeti'ni Rohingya Müslümanlarına yönelik muamelesinden dolayı kınayan bir kararı veto etmiştir. BM Güvenlik Konseyi'nin daimi üyesi olan Rusya'nın bu tutumu, onu Myanmar açısından önemli bir ortak haline getirmiştir. 2021 yılının Haziran ayında BM Genel Kurulu'ndaki oylamada Rusya, Myanmar'da şiddetin sona erdirilmesi çağrısında bulunan kararı onaylamamış ve çekimser kalmıştır.¹⁴ Bu diplomatik desteğin karşılığında Rusya, hem askerî hem ekonomik çıkarlar elde etmeyi ummaktadır. Örneğin Myanmar, Sputnik V aşısına acil durum kullanım onayı veren ilk Güneydoğu Asya ülkesi olmuştur.¹⁵

12 Çin, Hindistan, Pakistan, Bangladeş, Vietnam, Laos ve Tayland ise söz konusu törene askerî ataşelerini göndermişlerdir. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. "Russia's Continuing Ties to Southeast Asia—and How They Factor Into the Ukraine War: Part 1", *CFR*, <https://www.cfr.org/blog/russias-continuing-ties-southeast-asia-and-how-they-factor-ukraine-war-part-1>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

13 "Russia Says It is Seeking to Strengthen Military Ties with Myanmar", *Reuters*, <https://www.reuters.com/article/myanmar-politics-russia-idUSL4N2LO2H6>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

14 "Russia, Myanmar Agree to Bolster Ties", *The Moscow Times*, <https://www.themoscowtimes.com/2021/06/21/russia-myanmar-agree-to-bolster-ties-a74289>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

15 "Sputnik V Authorized in Myanmar", *Sputnik Vaccine*, <https://sputnikvaccine.com/newsroom/pressreleases/sputnik-v-authorized-in-myanmar/>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

Askerî-Güvenlik Boyutundaki İlişkiler

Rusya, Güneydoğu Asya'nın en büyük silah tedarikçisidir. Endonezya ve Malezya'ya savaş uçakları, Tayland ve Filipinler'e helikopterler, Laos'a muharebe tankları satmıştır. Öyle ki 2010-2016 yılları arasında Vietnam'a yapmış olduğu satışlar, Rusya'nın tüm silah ihracatının yüzde 10'una tekabül etmektedir. Rusya'nın Güneydoğu Asya'ya yaptığı silah satışlarının ise yüzde 61'i Vietnam'a gitmektedir. Myanmar ise son 20 yıldır askerî silah ve donanım tedarikinin yaklaşık yüzde 40'ını Rusya'dan sağlamıştır.¹⁶ Bu bağlamda Rusya, Myanmar'ın ikinci en büyük silah tedarikçisidir.¹⁷ Birinci sırada ise Çin gelmektedir.

Tablo 1: 1998-2019 Yılları Arası Güneydoğu Asya Ülkelerinin En Büyük Silah Tedarikçileri (Milyon Dolar)¹⁸

	En Büyük Silah Tedarikçisi	2. En Büyük Silah Tedarikçisi	3. En Büyük Silah Tedarikçisi
Vietnam	Rusya (6831)	İsrail (428)	Ukrayna (223)
Malezya	Rusya (1311)	Almanya (1065)	İspanya (591)
Myanmar	Çin (1804)	Rusya (1591)	Hindistan (166)
Endonezya	Güney Kore (1221)	Rusya (1147)	Hollanda (1079)
Laos	Rusya (125)	Çin (91)	Ukrayna (52)

16 "Russia is Bigger in ...", *a.g.m.*

17 "Why Russia is Betting on Myanmar's Military Junta", *East Asia Forum*, <https://www.eastasiaforum.org/2021/04/27/why-russia-is-betting-on-myanmars-military-junta/>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

18 "Russia's Relations in Southeast Asia since 2014: Continuity and Change", *Orfonline*, <https://www.orfonline.org/research/russias-relations-in-southeast-asia-since-2014-continuity-and-change/>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

Listede yer almayan Tayland, Singapur ve Filipinler'in en büyük tedarikçileri ABD iken; Kamboçya'nın en büyük tedarikçisi Çin ve Brunei'ninki Almanya'dır.

Rusya'nın Myanmar'daki en önemli ortaklığı, savunma sanayi ürünlerinin ticaretidir. 2000'li yılların başından bu yana Myanmar, Rusya'dan 30 adet jet eğitim uçağı, 10 adet Mi-24 ve Mi-35P helikopteri ve 8 adet Pechora-2M uçaksavar füze sistemi satın almıştır.¹⁹ Myanmar, 2011 yılından itibaren silahlı kuvvetlerini modernize etmek adına Rusya'yla ilişkilerini geliştirmeye başlamıştır. En dikkate değer ikili anlaşma 2016 yılında imzalanan ve istihbarat paylaşımına, donanma ziyaretlerine ve barışı koruma alanında ortak çalışmaya dayanan askerî işbirliği anlaşması olmuştur. 2018 yılında ise Rus savaş gemilerinin Myanmar limanlarını ziyaret etmesini ve Rusya'nın 6 adet Su-30 uçağı tedarik etmesini öngören mutabakat zaptı imzalanmıştır.²⁰

Şubat 2021 darbesinden iki hafta önce Rusya Savunma Bakanı Sergey Şoygu, Myanmar'a resmi bir ziyaret düzenlemiştir. (Bu noktada belirtmek gerekirse, Myanmar Cunta lideri General Min Aung Hlaing, Şoygu'yu "arkadaşı" olarak görmektedir. Hlaing, Moskova'yı toplamda altı kez ziyaret etmiştir. Soygu ise, 2013 yılındaki ilk ziyaretinden bu yana Myanmar'ı düzenli aralıklarla ziyaret etmiştir.)²¹ Şoygu'nun Ocak 2021 tarihli temasları kapsamında Rusya, Myanmar'a Pansire-S1 hava savunma sistemi, Orlan-10E gözetleme insansız hava araçları ve radar ekipmanı tedarik etmesi noktasında bir anlaşma imzalamıştır.²² Bu ekipmanların bakım ve modernizasyonu için Myanmar'da ortak bir askerî merkez

19 "From Russia with Love (and More Ammunition) for Myanmar", *The Irrawaddy*, <https://www.irrawaddy.com/opinion/commentary/russia-love-ammunition-myanmar.html>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

20 "Russia on Track to Deliver Fighter Jets to Myanmar-Reports", *The Moscow Times*, <https://www.themoscowtimes.com/2021/07/23/russia-on-track-to-deliver-fighter-jets-to-myanmar-reports-a74597>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

21 "Russia's Search for...", *a.g.m.*

22 "Russia's Gamble in post-Coup Myanmar", *Bangkok Post*, <https://www.bangkokpost.com/opinion/opinion/2091791/russias-gamble-in-post-coup-myanmar>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

kurulmuştur. Rusya, yıllar boyunca Myanmarlı binlerce teknisyen ve askerî yetkili yetiştirmiştir. Bu bağlamda, günümüze kadar iki bine yakın Myanmarlı askerî yetkili ve nükleer bilim adamı da dahil olmak üzere birçok isim Rusya’da çeşitli alanlarda eğitim almıştır. Yangon’daki Rusya Büyükelçiliği’ne göre, yalnızca 2016 yılında Rusya, Myanmarlı öğrencilerine 300’den fazla burs sağlamıştır.²³ Ayrıca Myanmar Silahlı Kuvvetleri, Kavkaz-2020 askerî tatbikatlarına da katılmıştır.

3 gün sürecek uluslararası güvenlik konferansına katılmak için 22 Haziran 2021 Salı günü Moskova’ya gelen Myanmar’ın cunta lideri Kıdemli General Min Aung Hlaing, burada Rusya Güvenlik Konseyi Sekreteri Nikolai Patrushev, Rus silah şirketi “Rosoboronexport” Başkanı Alexander Mikheyev²⁴ ve Rusya Savunma Bakanı Sergey Şoygu ile bir araya gelmiştir. Şoygu, ikili görüşmede Moskova’nın Myanmar’la askerî bağlarını güçlendirmeye kararlı olduğunu söylemiştir. İki ülke arasındaki savunma bağları, Moskova’nın binlerce askere eğitim ve üniversite bursları sağlamanın yanı sıra Myanmar Ordusu’na (Tatmadaw)²⁵ silah satmasıyla birlikte son yıllarda giderek güçlenmiştir.²⁶ Rusya’nın askeri kapasitesinin yanı sıra hibrit savaş yetenekleri,²⁷ Myanmar açısından bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Yani Myanmar yönetimi, etnik ayrılıkçılarla mücadele edebilmek için Rusya’dan hibrit savaş konusunda danışmanlık -eğitim desteği alabilir.

²³ Aynı yer.

²⁴ “Myanmar Junta Leader Thanks Russia for Boosting Military: Report”, *Channel News Asia*, <https://www.channelnewsasia.com/asia/myanmar-junta-chief-thanks-russia-boosting-military-1948501>, (Erişim Tarihi: 24.06.2021).

²⁵ Buradan itibaren Tatmadaw, Myanmar Ordusu veya Myanmar Cuntası.

²⁶ “Russia Says to Boost Military Ties With Myanmar as Junta Leader Visits”, *US News*, <https://www.usnews.com/news/world/articles/2021-06-23/russia-says-to-boost-military-ties-with-myanmar-as-junta-leader-visits>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

²⁷ Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Riana Teifukova-Mehmet Seyfettin Erol, “Russian Hybrid War: From Theory to Practice”, *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 2017, s. 33-35; Nihat Dumlupınar-Mehmet Seyfettin Erol, “The Final State Of War: Hybrid War”, *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 2020, s. 156-158.

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

Ekonomik İlişkiler

Rusya ve Myanmar, 2014 yılında ticaret ve ekonomik işbirliği için hükümetler arası bir komisyon kurmuşlardır. Ancak, ikili ticaret hacmi düşük seviyede kalmaya devam etmiştir. 2019 yılında ikili mal ve hizmet satışlarındaki ticaret hacmi sadece 387 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.²⁸ Buna karşılık, Çin'in Myanmar'la olan ticareti 2019 yılında 17,1 milyar doları bulmuştur.²⁹ Bu ülkenin diğer en büyük ekonomik ortakları ise Tayland, Japonya ve Hindistan olmuştur. Rusya, genel olarak Myanmar'da enerji sektörüne daha fazla katılım sağlamak için çaba sarf etmektedir. Bu bağlamda Rus enerji şirketi Başneft, Myanmar'ın "EP-4 petrol sahasını" işletmektedir ve son zamanlarda petrol ve gaz arama işbirliğini genişletmeye odaklanmıştır. Ancak Myanmar'daki enerji sektörüne genellikle Çin, Hindistan, Fransa, İngiltere ve ABD'li şirketler hakimdir.

Öyle ki Çin, Myanmar'da enerji, petrol, gaz ve madencilik sektörlerine yatırım yapan en büyük ülke konumundadır. Çin'in Kuşak-Yol Projesi, Myanmar'daki yatırımlarının artmasına katkıda bulunmaktadır. Rusya ise Myanmar'daki en büyük 10 yatırımcı listesine dahi girememektedir. Bu, Rusya'nın sadece Myanmar'daki sorunu değildir. Tüm Güneydoğu Asya ülkelerinde Rus yatırımları oldukça sınırlıdır. Covid-19 pandemisinin ekonomik etkisi göz önüne alındığında bu durum daha da geriye gidecek gibi durmaktadır. Rusya, bölgenin önde gelen silah tedarikçisidir, ancak ekonomik alanda bölgenin lideri haline gelmesi mümkün görünmemektedir.

RUSYA'NIN MYANMAR STRATEJİSİ

Rusya, Myanmar'ı Güneydoğu Asya'ya açılan kapısı olarak görmektedir. Henüz Myanmar Ordusu, 2021 yılında darbeye yönetimi ele geçirmeden

²⁸ "Russia's Search for...", a.g.m.

²⁹ "China's Trade with Myanmar up 28.5% in 2019", *China.org*, <https://on.china.cn/37NTsI7>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

önce Rusya'yla yakın ilişkiler geliştirmiştir. Esasında 2016-2021 yılları arasında görev yapan Myanmar'ın fiili lideri Aung San Suu Çii de Myanmar Ordusu'nun sivil kanadı olarak görülmekteydi. Bu yüzden 2016 yılından itibaren Myanmar Ordusu'nun, hükümet üzerindeki vesayeti giderek güçlenmekteydi.

Bununla eş zamanlı olarak Myanmar Ordusu'nun Rusya'yla askerî alandaki yakınlaşması da devam etmiştir. Rusya Savunma Bakanı Sergey Şoygu'nun 1 Şubat 2021 tarihli askerî darbeden iki hafta önce Myanmar'ı ziyaret etmesi, çeşitli spekülasyonlara yol açmıştır.³⁰ Darbeden önce Myanmar Ordusu'nun Rusya'yla askerî anlaşmalar imzalaması, darbe sonrası Moskova'dan gelecek desteği garantilemek anlamını taşımaktadır. Bu yüzden Şoygu'nun Ocak 2021 tarihinde Myanmar'a yaptığı ziyaretin arka planı çok iyi irdelenmelidir. Burada Myanmar, Rusya'dan garanti almış olabilir.³¹ Uluslararası kamuoyunda çokça tartışılan bir spekülasyon vardır. O da Çin'in Myanmar'da darbe yaptığı yönündedir.³² Ancak askerî işbirliği açısından bakacak olursak; esasında Rusya, Myanmar'da darbe yapmış olabilir. Şoygu'nun ziyareti buna işaret etmektedir.

Rusya ve Myanmar, kendi hedeflerine ulaşmak için birbirlerini destekleyeceklerdir. Cunta yönetimi, Rusya sayesinde uluslararası arenada siyasi bir koruma sağlamaktadır. BM Güvenlik Konseyi'nde Rusya ve Çin'in desteği, Myanmar'a karşı olası bir yaptırım veya zorlayıcı tedbir alınmasını önlemektedir. Rusya'nın bu ülkedeki hedefi ise büyük oranda askerî ve jeopolitiktir. Yani Rusya, siyasi desteğinin karşılığında Myanmar'da askerî ve stratejik bir varlık elde etmektedir.

30 "Myanmar Military Rolls out Red Carpet for Russian Defense Minister", *Irrawaddy*, <https://www.irrawaddy.com/opinion/analysis/myanmar-military-rolls-red-carpet-russian-defense-minister.html>, (Erişim Tarihi: 16.03.2022).

31 "Myanmar and Russia's Close Post-Coup Relationship", *Irrawaddy*, <https://www.irrawaddy.com/specials/myanmar-and-russias-close-post-coup-relationship.html>, (Erişim Tarihi: 16.03.2022).

32 "Uzmanlara göre ABD-Çin Rekabeti Myanmar'daki Darbeyi Tetikledi", *Anadolu Ajansı*, <https://www.aa.com.tr/dunya/uzmanlara-gore-abd-cin-rekabeti-myanmardaki-darbeyi-tetikledi-/2130854>, (Erişim Tarihi: 18.03.2022).

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

Kremlin, Myanmar Cuntası'na askerî destek sağlamaya devam edecektir. Bunun yanı sıra Rusya, Hint Pasifik'teki enerji ve deniz stratejisini geliştirmek için Myanmar'la işbirliği yapacaktır. Bengal Körfezi'ndeki enerji sahalarına Rus enerji şirketleri daha fazla yatırım için çaba sarf edecektir. Ayrıca terörle mücadelede Myanmar, Rusya'nın yardımına ihtiyaç duymaktadır. Gelecekte Moskova, istihbarat paylaşımında Nepido'yla daha fazla işbirliğine yönelebilir.

Yukarıda anlatılanlardan yola çıkarak Rusya'nın Myanmar üzerindeki nihai stratejisi, Güneydoğu Asya'da yeni bir uydu devlet yaratmak olabilir. Batılı güçler, son dönemde Rusya'nın eski Sovyet alanında hakimiyet kurmaya çalıştığını iddia etmektedir.³³ Ancak Moskova, bundan fazlasını hedefliyor olabilir. Sovyetler döneminde Ruslar, Vietnam başta olmak üzere Kamboçya, Laos ve Myanmar'a askerî ve ekonomik destek sağlamak suretiyle bölgede varlık göstermeye çalışmıştır.

21. yüzyılda Rusya'nın hedefleri, daha geniş Hint-Pasifik coğrafyasına odaklanmaktadır. Bölgede ekonomik bir partner haline gelebilmesi için Rusya'nın burada çok daha fazla yatırım yapması gerekmektedir. Ancak Rusya'nın Myanmar'daki nihai hedeflerinde ekonomik bir başlık olduğu söylenemez. Sadece askerî işbirliğini geliştirmek ve enerji alanında buradaki denizlerde varlık göstermek isteyecektir. Rusya'nın Myanmar'daki en büyük askerî hedefi, Bengal Körfezi veya Andaman Denizi'nde donanma üsleri elde etmek olabilir. Çin, Myanmar'ın Bengal Körfezi'ndeki Kyaukpyu Limanı'nı "borç tuzağı" yöntemiyle ele geçirmiştir. Şimdi Rusya, Çin'e karşı koymak istiyorsa Myanmar'da yeni üsler elde etmek isteyecektir.

33 "What Does Putin Really Want?", *Politico*, <https://www.politico.com/news/magazine/2022/02/25/putin-russia-ukraine-invasion-endgame-experts-00011652>, (Erişim Tarihi: 14.03.2022).

ÇİN'İN GÜNEYDOĞU ASYA POLİTİKASI

Güneydoğu Asya ülkeleri, modern dünya düzeni kurulmadan çok daha önce Çin merkezli haraç sisteminin parçasıydılar. Bu sistemde Çin lider ülke olarak merkezde, Güneydoğu Asya ülkeleri ise vergiye dayalı devletlerdi. Şimdi ise Batılı bilim adamları, Çin'in yükselişiyile birlikte o dönemki vergi sisteminin modern bir versiyonunun hayata geçtiğini iddia etmektedirler. Başka bir ifadeyle Kuşak-Yol Projesiyle birlikte Güneydoğu Asya ülkelerinin tarihi tekerrür etmeye başlamış ve Çin'in vassalı haline dönüşmeye başlamışlardır.³⁴

Çin, ekonomik projelerini ve borç tuzağı diplomasisini kullanmak suretiyle Asya-Pasifik'te kendisine karşı oluşturulan ABD-Batı ittifakının genişlemesini engellemeye çalışmaktadır. Güneydoğu Asya ülkeleri, ABD ve Çin arasında tercih yapmaya zorlanmaktadır. Güney Çin Denizi'nde Çin'in tehdidini en fazla hisseden ülkelere Vietnam, Endonezya ve Malezya, bölgedeki kutuplaşmaya ve olası bir silahlanma yarışına ilişkin endişelerini dile getirmektedirler.³⁵ Diğer taraftan Tayland, Brunei, Kamboçya, Laos ve Myanmar da dahil olmak üzere diğer ASEAN üyeleri kesin bir tutum sergilemekten çekinmektedirler.

ABD'nin "özgür ve açık Hint-Pasifik" stratejinde önemli bir yer tutmasına rağmen ASEAN ülkeleri, savaş tehlikesini yakından hissettikleri için Çin'e karşı oluşturulan herhangi bir ittifaka girmekten kaçınmaktadır. Bunun yanı sıra ASEAN ülkelerinin neredeyse tamamı, Çin'in Kuşak ve Yol

34 Cao Yunhua, "What Kind of Policy towards Southeast Asia Does China Need for Its Peaceful Rise?", *Journal of Ritsumeikan Social Sciences and Humanities*, 5(3), 2013, 42; Alice D. Ba-Cheng Chwee Kuik, "Southeast Asia and China: Engagement and Constraint", Alice D. Ba-Mark Beeson, der., *Contemporary South East*, 3rd Edition, 2018, s. 245-246; Jonathan Stromseth, "The Testing Ground: China's Rising Influence In Southeast Asia And Regional Responses", The Brookings Institution-Global China, 2019, 4-5.

35 "Southeast Asian Responses to AUKUS: Arms Racing, Non-Proliferation and Regional Stability", *Asia Link*, <https://asialink.unimelb.edu.au/insights/southeast-asian-responses-to-aukus-arms-racing-non-proliferation-and-regional-stability>, Erişim Tarihi: 16.05.2022).

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

Girişimi projelerinden yararlanmaktadır. Bu bağlamda özellikle Hindi-Çin Yarımadasındaki Tayland, Laos, Kamboçya ve Myanmar gibi ülkelerin Çin karşıtı bir cepheye dahil olmaları mümkün görünmemektedir.

Çin, eğer Güneydoğu Asya ülkelerini kendi yanına çekebilirse, en azından ABD'nin bölgedeki tehlikeli askerî girişimlerini sınırlandırabileceğini düşünmektedir. Hindistan ve Japonya bile Çin'in askerî kapasitesinden ve saldırganlık niyetinden endişe etmekte ve Pekin'e karşı duramayacaklarını düşünmektedirler. Bundan dolayıdır ki Güneydoğu Asya ülkeleri, Avustralya'nın İngiltere ve ABD ile birlikte nükleer denizaltı projesine dahil olmasını, bölgesel gerginliği tırmandıracağı ve silahlanma yarışını tetikleyebileceği için yanlış ve tehlikeli bir adım olarak görmektedirler. ABD, Avustralya üzerinden Güneydoğu Asya ülkelerini, deyim yerindeyse, "bir ateş çemberinin ortasında" bırakmıştır. ASEAN ülkeleri, ABD ve Çin arasında taraf seçmedikleri her gün Pekin'in baskısını üzerlerinde daha fazla hissedeceklerdir.

Güneydoğu Asya ülkeleri, bölgesel gerilimi azaltmak ve ABD'nin tehlikeli adımları karşısında denge oluşturmak için daha fazla Çin eksenine kaymaktadır. ASEAN'ın Çin'le imzaladığı Kapsamlı Stratejik Ortaklık Anlaşması bunun en önemli kanıtıdır. ASEAN ülkelerinin Çin'le olan yakın bağları, bugüne kadar yapılan ortak zirve toplantılarından da anlaşılabilir. Örneğin ASEAN, 28 Ekim 2021 tarihinde Rusya'yla ortak bir zirve düzenlemiştir. Ancak bu zirvenin sonuç bildirgesinde alınan kararlara bakıldığında, Çin'le yapılan zirvenin sonuçları kadar etkili olmadığı görülmektedir.

Karşılaştırma yapacak olursak 26 Ekim 2021 tarihinde düzenlenen 24. ASEAN-Çin Zirvesinin sonuç bildirgesi 27 maddeden oluşmakta ve stratejik ortaklık anlaşmasını içermektedir.³⁶ Yine 26 Ekim 2021 tarihinde

³⁶ "China, ASEAN form Comprehensive Strategic Partnership as Xi Chairs Summit", *Xinhua*, http://www.news.cn/english/2021-11/23/c_1310326437.htm, (Erişim Tarihi: 12.04.2022).

gerçekleşen 9. ASEAN-ABD Zirvesinin sonuç bildirisi 23 maddeden oluşmaktadır. 28 Ekim’de düzenlenen 4. ASEAN-Rusya Zirvesinin sonuç metni ise 10 maddeden oluşmaktadır. Sonuç olarak ABD ve Rusya’ya kıyaslayacak olursak Çin’in bugüne kadar ASEAN ülkeleri üzerinde çok daha fazla etkinlik kurduğu söylenebilir.

MYANMAR’IN ÇİN İÇİN STRATEJİK ÖNEMİ

Birçok kişinin doğru kabul ettiği düşüncenin aksine Myanmar, tamamen Çin’in güdümünde bir ülke değildir. Myanmar Ordusu’nun en büyük askerî destekçilerinden birinin Çin olduğu doğrudur. 2015 yılında göreve gelen Myanmar’ın fiili lideri Aung San Suu Çi’nin 1 Şubat 2021 tarihindeki askerî darbeyle devrilmesiyle birlikte, söz konusu darbede “Çin’in parmağı” olduğu iddia edilmektedir.³⁷ Halbuki Çin’in Myanmar’daki ekonomik çıkarları, askerî darbe sonrası yaşanacak istikrarsızlık hesaba katıldığında çok daha büyüktür. Kaldı ki Myanmar, ekonomik olarak Çin’e bağımlıdır, ancak askerî açıdan giderek Rusya’ya ağırlık vermektedir.

Üstelik Çin, buradaki ekonomik çıkarlarını korumak için yalnızca Myanmar Ordusu’na değil, aynı zamanda kırsaldaki etnik gruplara da güvenmek durumundadır. Bu yüzden Çin’in Myanmar’a olan desteği yalnızca merkezi yönetimle sınırlı değildir. Ayrıca Hindistan’ın kuzeydoğusundaki ayrılıkçı grupları desteklemek için Çin, Myanmar’daki isyancıları bir araç olarak kullanabilir. Yani Çin’in asıl hedefi, Hindistan’ı istikrarsızlaştırmak ve böylece hak iddia etmiş olduğu Aranuçal Paradeş’i ele geçirmek olabilir.³⁸ Çin, kısa yoldan Hint Okyanusu’na açılabilme adına

³⁷ “Uzmanlara göre ABD-Çin..”, *a.g.m.*

³⁸ “China Might Have Orchestrated Myanmar Coup to Push Drugs, Arms, Terrorists into Northeast”, *The Week*, <https://www.theweek.in/theweek/cover/2022/01/01/china-might-have-orchestrated-myanmar-coup-to-push-drugs-arms-terrorists-into-northeast.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

Myanmar'ı vazgeçilmez önemde görmektedir.³⁹ Bu önemden dolayı Çin'in dünyaya açılan 6 ekonomik koridorundan 2 tanesi Myanmar'la ilgilidir. Bunlardan birincisi "Çin-Myanmar" ve diğeri "Bangladeş-Çin-Hindistan-Myanmar" arasındadır. Dolayısıyla Myanmar'ın Çin için en büyük önemi ekonomik kaynaklıdır.

MYANMAR-ÇİN İLİŞKİLERİ

Siyasi İlişkiler

Çin'in Myanmar'la siyasi ilişkilerini anlayabilmek için öncelikle Şubat 2021 tarihinde gerçekleşen darbeye nasıl baktığını incelememiz gerekir. Çin'in Myanmar darbesine bakışıyla ilgili iki farklı görüş vardır. Genel kabul gören ilk görüş; Çin'in bu darbeyi desteklediği yönündedir. İkincisi bundan rahatsız olduğu yönündedir.⁴⁰ Birinci görüşü destekleyecek argümanlar, genellikle Çin'in Myanmar Ordusu (Tatmadaw) üzerindeki etkisiyle açıklanmaktadır.

1 Şubat Darbesi'nden iki hafta önce, 12 Ocak 2021 tarihinde Çin Dışişleri Bakanı Wang Yi'nin Myanmar'ı ziyaret ederek burada Genelkurmay Başkanı Min Aung Hlaing'la bir araya gelmesi, darbenin perde arkasında Çin'in olduğu iddialarını güçlendirmiştir.⁴¹ Ayrıca Çin'in Myanmar Ordusu'na en fazla silah satan ülke olması dikkat çekicidir. Fakat darbeden önce, aynı süreçte Rusya Savunma Bakanı Sergey Soygu da Myanmar'ı ziyaret etmiştir.⁴² Ayrıca Rusya da Myanmar'ın en büyük ikinci silah tedarikçisidir. 1 Şubat Darbesi'nden bir gün sonra Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) aldığı kararda, Myanmar halkına ve ülkenin demokratik geçiş sürecine olan desteklerini yinelemiş, tüm taraflara diyalog ve uzlaş

39 Joshua T. White, "China's Indian Ocean Ambitions: Investment, Influence, and Military Advantage", *The Brookings Institution-Global China*, 2019, s. 1.

40 Anna Tan, "China and the Myanmar Dilemma", *King's College London-LAU China Institute, Policy Series: China in the World*, 4, 2021, s. 5-6.

41 "China's Risky Strategic Game in Myanmar", *IPS News*, <http://www.ipsnews.net/2021/11/chinas-risky-strategic-game-myanmar/>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

42 "Russia's Search for...", *a.g.m.*

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

sağlanması çağrılarında bulunmuşlardır.⁴³ Bu kararda BMGK daimi üyeleri Çin ve Rusya, veto yetkilerini kullanmamışlardır. Yine de söz konusu kararda Myanmar'daki darbeyi açıkça eleştiren ifadeler bulunmamaktadır.

Birincisi, Çin'in Myanmar'daki darbeyi destekleyebileceği iddiaları mevcuttur. Ancak bu iddialar tam olarak doğru değildir. Çünkü Çin'in buradaki ekonomik çıkarları daha önemlidir. Darbeden 1 ay önce Myanmar Genelkurmay Başkanı Min Aung Hlaing, Çin Dışişleri Bakanı Wang Yi ile yaptığı görüşmede Çin'in Tayvan, Hong Kong ve Sincan'daki tutumunu desteklediklerini belirtmiştir. Bu Myanmar'ın Çin'e verdiği siyasi bir destektir. Çin'in bu siyasi desteğin karşılığında Tatmadaw'ı darbe yapması için desteklediğini iddia etmek, pek mantıklı bir çıkarım olmayacaktır. Kaldı ki 30 yıl boyunca cunta rejimi tarafından yönetilen ve askerî vesayetin halen güçlü olduğu Myanmar'daki Aung San Suu Kyi Hükümeti de Myanmar Ordusu'nun sivil kanadı olarak görülmekteydi. Yani darbe olsun veya olmasın Çin'in Myanmar'daki askerî işbirliği ve etkinliği değişmeden devam edecekti.

İkincisi, Çin'in Myanmar'daki darbeden rahatsız olduğu yönünde görüşler de mevcuttur.⁴⁴ Rahatsızlık duymasına rağmen Pekin, Myanmar Ordusu'nun bu eylemlerini açıkça kınamamıştır. Çünkü Çin, dış politikada "başka ülkelerin iç işlerine karışmama ilkesini" kabul etmiştir. Hâlbuki Pekin, Tatmadaw'ı her zaman beceriksiz, yozlaşmış ve öngörülemez bir yapı olarak değerlendirmiştir.⁴⁵ Örneğin 2011 yılında Ordu destekli Thein Sein Hükümeti göreve geldiğinde, Pekin daha önce hükümeti uluslararası yaptırımlardan korumaya çalışsa da generaller Çin'e sırtlarını dönmüşlerdir. O dönemde Çin'in ekonomik ve stratejik çıkarlarına en çok zarar verenler

43 "Security Council Press Statement on the Situation in Myanmar", *United Nations*, <https://bit.ly/36pSKJX>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

44 "China Does not Like the Coup in Myanmar", *East Asia Forum*, <https://www.eastasiaforum.org/2021/02/06/china-does-not-like-the-coup-in-myanmar/>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

45 Aynı yer.

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

askerler olmuştur. Tatmadaw, Çin'in Myanmar'daki yatırımları için mevcut sözleşmelerin bazılarını iptal etmiş ve bazılarını ise yeniden müzakere etme tehditlerinde bulunmuştur. Bu yüzden Pekin, Tatmadaw'ı nankör, açgözlü ve fakir bir iş ortağı olarak görme eğilimindedir.⁴⁶

Ayrıca Çin'i darbeyle ilgili rahatsız eden ekonomik faktörler de vardır. Nitekim 2015 yılında iktidara gelen Aung San Suu Kyi liderliğindeki Ulusal Demokrasi Birliği (NLD), görevde kaldığı 6 yıl boyunca Çin'le yakın ekonomik işbirliği geliştirmeye odaklanmıştır. Çin-Myanmar Ekonomik Koridoru projesiyle birlikte ikili ekonomik ilişkiler muazzam bir şekilde gelişmiştir. Ayrıca darbe öncesi Aung San Suu Kyi Hükümeti, Çin'in ön ayak olduğu bir serbest ticaret anlaşması olan Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık'ı (RCEP) da imzalamıştır. Kısacası Myanmar'ın istikrarlı ve uluslararası kabul görmüş bir hükümete sahip olması, her zaman Çin'in bölgedeki ekonomik çıkarlarıyla uyumlu olmuştur. Dolayısıyla Çin'in uluslararası toplum tarafından dışlanan bir askerî hükümeti desteklemesi realist bir çıkarım gibi görünmemektedir. Çünkü Myanmar, uluslararası yaptırımlara maruz kaldıkça ve ekonomisi bozuldukça, Çin de önemli bir pazarını kaybedecektir. Kısacası, bu düşünceye göre Çin, Myanmar'daki askerî darbeden ekonomik bir fayda sağlamayacak gibi görünmektedir.

Üçüncüsü ise Çin'in Myanmar konusunda belirsiz-karmaşık bir tutum sergilemesidir. Pekin, öncelikle Myanmar-Çin Ekonomi Koridoru'nu ve buradaki ekonomik çıkarlarını korumak istemektedir. Bu yüzden ülkenin güvenlik ve istikrarını önemsemektedir. Fakat bu ekonomik çıkarlarını hangi aktör veya aktörle işbirliği yaparak koruyacağını bilememektedir. Örneğin etnik bölgelerdeki projelerini korumak için Myanmar Ordusu'yla değil, daha çok yerel ayrılıkçı gruplarla anlaşması gerekmektedir. Burada Çin Komünist Partisi içindeki klan kavgalarının ve bunlar arasındaki görüş

⁴⁶ Aynı yer.

farklılıklarının etkili olduğu görülmektedir. Kısacası Çin dış politikasına karar veren üst düzey ÇKP liderleri de Myanmar'da kimi destekleyecekleri ve çıkarlarının neyi gerektirdiği konusunda kararsızlardır.

Genel olarak Çin, hem Myanmar eski yönetimini (Ulusal Birlik Hükümeti'ni) desteklemekte hem Tatmadaw'la iyi ilişkiler kurmakta hem de yerel ayrılıkçı gruplarla temasını sürdürmektedir.

Askerî-Güvenlik Boyutundaki İlişkiler

Myanmar Ordusu (Tatmadaw), ülkedeki etnik ayrılıkçıları bastırmak için Çin'le yakın ilişkiler geliştirmeye çalışmaktadır. Myanmar, toprak bütünlüğünü korumak için Çin'e ihtiyaç duymaktadır. Çin devletine ait şirketler Myanmar Ordusu'nun en büyük silah ve askerî teçhizat tedarikçileri arasında yer almaktadır.⁴⁷ Yani Çin'in Tatmadaw'a askerî yardımda bulunduğu bilinmektedir. Özellikle Çin sınırındaki Kokang-Wa ayrılıkçıları kontrol etmek için Tatmadaw'ın Çin'le anlaşma yaptığı ve bölgeyi kontrol altına aldığı bilinmektedir. Sınırdaki Şan-Kokang ayrılıkçı grupları, Tatmadaw'ın saldırılarından kaçmak için çoğu zaman Çin'e kaçırmaktadır. Bu sebeple Tatmadaw, Çin'in bu örgütlere barınak sağlamasını eleştirmektedir.

Myanmar, ulusal güvenlik bakımından Çin'den çok Rusya'ya güvenmektedir. Çünkü Rusya, Myanmar'ın en büyük ikinci askerî tedarikçisidir ve Rusya'yla sınırı olmadığı için ondan bir tehdit algılamamaktadır. Myanmar, sınır güvenliği bakımından Çin'e olduğu kadar Hindistan'a da bağımlıdır. Genel olarak Myanmar Ordusu, Çin'e karşı Hindistan kozunu kullanırken, Hindistan'a karşı da Çin kozunu kullanmaktadır. Myanmar Cuntası, iki komşusu olan Hindistan ve Çin'e karşı "sınırdaki etnik ayrılıkçı grupları" bir koz olarak kullanmaktadır. Bunun

⁴⁷ "Chinese Companies Supplying Arms, Military Equipment to Myanmar: Group", RFA, <https://www.rfa.org/english/news/china/supplying-02182021091648.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

yanı sıra Myanmar Ordusu, kendisine muhalif olan yerel halk savunma güçlerinden bazılarıyla anlaşarak Çin'in ekonomik projelerini hedef almaya başlamıştır. Myanmar, Çin'e şu mesajı vermektedir: "Eğer (paralel) Ulusal Birlik Hükümeti'ni tanımaya kalkarsan veya onunla birtakım ilişkiler kurma yoluna gidersen, ülkedeki ekonomik yatırımların tehlike altına girecektir." Fakat Çin, Myanmar'daki yatırımlarını korumak için aslında etnik ayrılıkçı gruplarla ilişki kurabilmektedir. Kısacası Çin'in Myanmar siyaseti, hem Cunta rejimi hem etnik ayrılıkçı gruplar hem de paralel hükümet (UBH) ile ilişkiler kurmayı gerektirmektedir. Bu dışarıdan karmaşık gibi görünse de aslında Çin'in denge siyasetine işaret etmektedir.

Çeşitli istihbarat teşkilatları, Çin'in Myanmar-Hindistan sınırındaki isyancı gruplara silah ve mühimmat sağladığını belirtmektedir.⁴⁸ Buna göre Assam, Manipur, Nagaland ve Mizoram'da çıkan isyancı grupların, Çin istihbarat teşkilatıyla düzenli temas halinde oldukları ve Çin'in silahlarından yararlandıkları iddia edilmektedir.⁴⁹ Hatta Çin, Assam ayrılıkçı hareketine, kendi sınırları içerisindeki Yunnan eyaletinde barınma imkânı tanımaktadır.⁵⁰

2020 yılının Haziran ayında Tayland Ordusu tarafından, Myanmar sınırına yakın Mae Sot ilçesinde toplam değeri yaklaşık 1 milyon dolar olan çok sayıda Çin yapımı silah ele geçirilmiştir. Tayland gümrük yetkilileri, Mae Sai Sınır Kapısı'ndan Myanmar'a geçmeye çalışan bir kamyonunda tabancalar, yarı otomatik M12'ler, M4 tüfekler ve teleskopik

48 "China Threatens Regional Security, Pushes Weapons Inside India and Myanmar", *News Track Times*, <https://english.newstracklive.com/news/china-threatens-regional-security-pushes-weapons-inside-india-and-myanmar-sc57-nu306-ta306-1129919-1.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

49 "More Chinese Arms Reach Northeast India", *Nenow*, <https://nenow.in/north-east-news/assam/more-chinese-arms-reach-northeast-india.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

50 United States Institute of Peace, "China's Role in Myanmar's Internal Conflicts", 1, 2018, s. 25-26; "India Asks Thailand, Myanmar to Share Details of Probe on Seized Illegal Arms Originating from China", *Deccan Herald*, <https://www.deccanherald.com/national/india-asks-thailand-myanmar-to-share-details-of-probe-on-seized-illegal-arms-originating-from-china-863603.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

nişangahlar dahil olmak üzere ağır silah ve mühimmat ele geçirmiştir.⁵¹ Bu silahların Arakan'da faaliyet gösteren Arakan Ordusu'na ve Arakan Rohingya Kurtuluş Ordusu'na (ARSA) gönderileceği iddia edilmiştir. Her yıl, Myanmar'da büyük miktarda Çin silahı ele geçirilmektedir.⁵² Ancak Çin, bu konudaki iddiaları sürekli reddetmektedir. Son olarak Myanmar-Tayland sınırında ele geçirilen silahların Şan etnik grubuyla bağlantılı olduğu ortaya çıkmıştır.

Konuyla ilgili Hindistan; Tayland ve Myanmar yönetimlerine ilettiği talebinde; menşei Çin olan ve Myanmar'a kaçırılan yasadışı silah ve mühimmat sevkiyatıyla ilgili soruşturmanın ayrıntılarını paylaşmasını istemiştir.⁵³ Yeni Delhi, Çin'den gelen ve Myanmar üzerinden geçerek Hindistan'a ulaşan söz konusu yasa dışı silah ticareti hakkında daha fazla bilgi edinmek istemiştir. Hindistan'ın amacı, kuzeydoğu eyaletlerindeki ayrılıkçı gruplara Çin'in destek sağlayıp sağlamadığını öğrenmektir. Myanmar Ordusu ise bu silahların Arakan Ordusu veya Kaçın Bağımsızlık Ordusu tarafından Çin'den tedarik edildiğini ileri sürmüştür.

Aslında Myanmar'ın bu iddiası, Hindistan'ın endişeleriyle uyumludur. Çünkü, Myanmar'daki Kaçın Bağımsızlık Ordusu ve bölgedeki diğer isyancı örgütler, Hindistan'ın kuzeydoğu bölgesindeki militanlara eğitim ve silah desteği sağlayabilmektedir. Myanmar-Hindistan sınırındaki bu geçişkenlik sebebiyle Çin, buradaki etnik ayrılıkçı gruplara destek olabilmektedir. Burada Çin'in hedefi gerçek manada Myanmar olmayabilir. Çünkü Çin, esasında Hindistan'ın kuzeydoğu eyaletlerinden biri olan Aranuçal Paradeş'i kendi topraklarına katmak istemektedir.

51 "Myanmar Border Gun Seizures Stoke Fears of Illicit Post-Coup Arms Trade", VOA, https://www.voanews.com/a/east-asia-pacific_myanmar-border-gun-seizures-stoke-fears-illicit-post-coup-arms-trade/6206939.html, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

52 "China Threatens Regional Security, Pushes Weapons inside India and Myanmar", *News Tract Live*, <https://english.newstracklive.com/news/china-threatens-regional-security-pushes-weapons-inside-india-and-myanmar-sc57-nu306-ta306-1129919-1.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

53 "India Asks Thailand...", *a.g.m.*

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

Myanmar Ordusu Şefi General Min Aung Hlaing, Myanmar'daki isyancıların dolaylı olarak Çin'den silah aldığını söylemiş, ancak ayrıntı vermemiştir.⁵⁴ Myanmar cunta rejimi, Çin'in ayrılıkçı gruplara verdiği bu destekten rahatsızdır. Fakat Tatmadaw, Çin'in isyancılarla bağlantısı veya isyancılara desteği hakkında henüz resmi bir açıklama yapmamış veya ele geçirdikleri Çin silahları hakkında henüz yorum yapmamıştır.

Ekonomik İlişkiler

Çin, halihazırda Myanmar'daki en büyük yabancı yatırımcı konumundadır. 2018 yılının Eylül ayında iki ülke arasında Çin-Myanmar Ekonomik Koridoru'nun kurulmasına dair bir memorandum imzalanmıştır.⁵⁵ Söz konusu koridor kapsamında Çin'in önerdiği 38 projeden 29'u Myanmar tarafından kabul edilmiş durumdadır.⁵⁶ Bu kapsamda Çin, Kyaukpyu'da bir derin deniz limanı ve özel ekonomik bölgesi, ayrıca Yangon'da yeni şehir projesini hayata geçirmeyi planlamaktadır.⁵⁷ Bundan farklı olarak Çin, Yangon'daki limanın geliştirilmesi için de yatırım yapmaktadır. Tüm bu projeler, Çin'in Avrupa'ya uzanan koridorlarını rahatlatma amacını taşımaktadır. Öyle ki Yangon-Lincang-Chendau hattının faaliyete geçmesiyle Çin'in Hint Okyanusu aracılığıyla Avrupa'yla olan ticareti, Çin-Pakistan Ekonomi Koridoru'na kıyasla 20 gün daha kısalacaktır.

Çin-Myanmar Ekonomi Koridoru'nda yeni bir rota hayata geçmiştir.⁵⁸ Esasında söz konusu koridor, Çin'in Kunming kentinden Myanmar'ın orta kesiminde kalan Mandalay kentine ve oradan Kyaukpyu limanına

54 "Myanmar's Generals Make a Show of Displeasure at China's Arming of Rebels", *Irrawaddy*, <https://www.irrawaddy.com/opinion/commentary/myanmars-generals-make-show-displeasure-chinas-arming-rebels.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

55 Puyam Rakesh Singh, *China-Myanmar Relations under Xi Jinping*, Indian Council of World Affairs, New Delhi 2020, s. 54-55.

56 "China's Belt and Road Initiative Continues to Make Inroads in Myanmar", *Irrawaddy*, <https://www.irrawaddy.com/opinion/guest-column/chinas-belt-road-initiative-continues-make-inroads-myanmar.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

57 Angela Stanzel, "China's String of Ports in The Indian Ocean", *China Trends-Institut Montaigne*, 2019, s. 3.

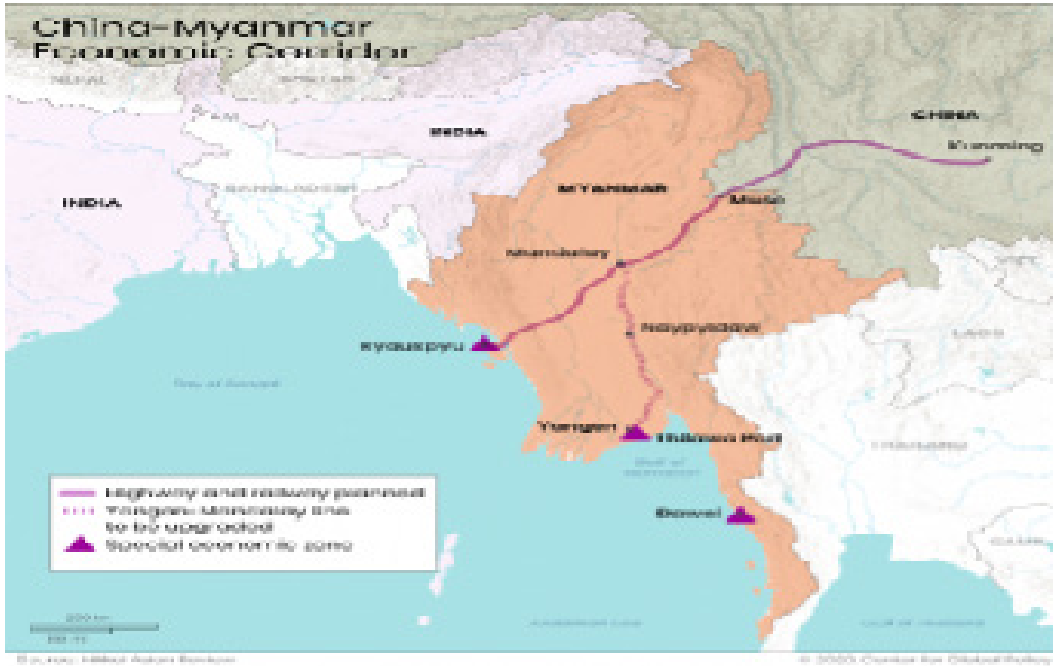
58 "China Announces New Myanmar Trade Route as It Seeks to Bolster Ties with Military Junta", *SCMP*, <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3147583/china-announces-new-myanmar-trade-route-it-seeks-bolster-ties>, (Erişim Tarihi: 25.03.2022).

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

uzanmaktadır.⁵⁹ Aktif hale gelen yeni koridor ise Çin'in iç kesimlerindeki Chendau'dan başlayarak sınır bölgesindeki Lincang'a ve oradan Myanmar'ın güneyindeki liman kenti Yangon'a uzanmaktadır. Deniz, kara ve demiryolu koridoru olarak belirlenen söz konusu Yangon-Lincang-Chendau hattı, Çin'in Hint Okyanusu'na kolay yoldan ulaşımını sağlayacaktır. İlk sevkiyatın yapıldığı söz konusu projeye göre; Çin'e gitmek üzere yola çıkan mallar önce Singapur Limanı'na, oradan deniz yoluyla Myanmar'ın Yangon limanına, buradan kara yoluyla Çin'in sınır kenti olan Lincang'a ve son olarak ise yeni tamamlanan tren yoluyla iç kesimlerdeki Chendau'ya varmaktadır.⁶⁰

Görsel 1: Çin-Myanmar Ekonomi Koridoru⁶¹

59 Peng Nian, "China's Strategic Outreach to Myanmar in NLD Era: New Progress, but More Challenges", *Asia Centre*, 2018, s. 3.

60 "China Opens First Road-Rail Transport Link to Indian Ocean", *Hellenic Shipping News*, <https://www.hellenicshippingnews.com/china-opens-first-road-rail-transport-link-to-indian-ocean/>, (Erişim Tarihi: 06.09.2021).

61 "China-Myanmar Economic Corridor", *Rohingya Post*, <https://www.rohingyapost.com/myanmar-chinas-strategic-interests-in-the-indian-ocean-basin/china-myanmar-economic-corridor/>, (Erişim Tarihi: 18.02.2022).

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

Ayrıca Çin, Myanmar'ın Rakhine Eyaleti'ndeki Kyaukphyu şehrinden başlayıp, Çin'in Yunnan bölgesine kadar uzanan doğal gaz ve petrol boru hattı inşa etmiştir. Projenin toplam maliyeti 4,5 milyar dolardır.⁶² Kyaukphyu-Yunnan Doğalgaz Boru Hattı, tam kapasiteyle kullanıldığında Çin'in toplam gaz ithalatının 5'te 1'ini karşılayabilir. Petrol boru hattı ise tam kapasiteyle çalıştığında Çin'in toplam petrol ithalatının yüzde 4,3'ünü karşılayacaktır.

Çin, 2020 yılına kadar Myanmar'a yaklaşık 21 milyar dolar değerinde Doğrudan Yabancı Yatırımı (DYY) yaparak ülkenin en büyük DYY kaynaklarından biri olmuştur. Çin'in Myanmar'daki yatırımlarının yüzde 57'si enerji, yüzde 17 madencilik, yüzde 18 petrol ve gaz sektöründe ve kalan yüzde 8'i tarım ve diğer alanlardadır.

Tablo 2: Myanmar'daki Askerî Darbe Sonrası Çin'in Devam Eden Projeleri⁶³

Proje İsmi	Toplam Yatırım	Yer	Durumu
Mee Lin Gyaing LNG Santrali	2.5 Milyar Dolar	Ayeyarwady Bölgesi	Devam Ediyor
Kyaukphyu özel Ekonomik Bölgesi (KPSEZ)	1.5 Milyar Dolar	Kyaukphyu Kasabası, Rakhine Eyaleti	Devam Ediyor
Yeni Yangon Şehri Projesi	1.5 Milyar Dolar	Yangon	Planlanıyor
Chinshwehaw Sınır Ötesi Ekonomik İşbirliği Bölgesi	-	Kuzey Şan Eyaleti	Planlanıyor
Kanpiketi Sınır Ötesi Ekonomik İşbirliği Bölgesi	22.4 Milyon Dolar	Kuzey Kachin Eyaleti'nin Birinci Özel Bölgesi	Devam Ediyor
Kyaukphyu Enerji Santrali	180 Milyon Dolar	Kyaukphyu Kasabası, Rakhine Eyaleti	Devam Ediyor
Kyaukphyu Derin Deniz Limanı	1.3 Milyar Dolar	Kyaukpyu Kasabası	Devam Ediyor

62 "Understanding the Relations between Myanmar and China", *Orfonline*, <https://www.orfonline.org/expert-speak/understanding-the-relations-between-myanmar-and-china/>, (Erişim Tarihi: 06.04.2022).

63 "Growing Chinese Investments in Myanmar post-Coup", *Orfonline*, <https://www.orfonline.org/expert-speak/growing-chinese-investments-in-myanmar-post-coup/>, (Erişim Tarihi: 18.02.2022).

ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİSİ

Çin'in Myanmar'daki stratejisi, ekonomik ağırlıklı olmak üzere pragmatik bir yöntem izlemektedir. Yani Myanmar'daki aktörlerle stratejik-çok vektörlü ilişkiler geliştirmeye çalışmaktadır. Örneğin Çin'in Myanmar'daki en önemli projeleri Arakan bölgesindedir. Bu yüzden projelerinin güvenliğini sağlamak için Arakanlı ayrılıkçı örgütlere güvenmek durumundadır. Bunun yanı sıra Çin, Myanmar üzerinden Hindistan'ın kuzeydoğu eyaletlerinde istikrarsızlık yaratmak istiyor olabilir. Bu yüzden Myanmar'ın kuzeyindeki ayrılıkçı örgütlere destek olarak buradaki direnişi güçlendirmeye çalışabilir.

Myanmar, Çin'le anlaşarak sınırdaki ayrılıkçı Wa Ordusu'nun silah bırakmasını sağlamıştır. Şan eyaletinin Kokang bölgesindeki ayrılıkçı örgüt, Myanmar'ın toprak bütünlüğü için en büyük tehditlerden biridir.

Çin, Myanmar'daki ekonomik projelerinin devam etmesi karşılığında sınırdaki bu örgütlere destek vermeyeceği konusunda Myanmar Ordusu'yla anlaşmış olabilir. Yani bu zımni anlaşmaya göre Myanmar, Çin'in ekonomi koridoruna desteğini sürdürecektir. Bunun karşılığında Çin, Myanmar sınırındaki ayrılıkçılara destek olmayacaktır. Fakat uygulamada durum farklıdır. Gerektiğinde Çin de söz konusu gruplara destek olabilmektedir. Bu sebeple Myanmar Ordusu, bazı yerel isyancı grupları kendi yanına çekerek Çin'in projelerine saldırılar düzenlemektedir.

Görünüşte saldırıları isyancı gruplar yapmaktadır. Ancak olayların arka planında Myanmar Cuntası'nın olduğu sıkça dile getirilmektedir. Sonuç olarak Myanmar Ordusu ile Çin arasında "örtülü bir kavga" veya "zoraki bir işbirliği" olduğu söylenebilir. Her ikisi de birbirine mecburdur, ancak birbirlerinin istemediği davranışları yapmaktan da geri durmamaktadırlar.

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

Rusya'nın Güneydoğu Asya ülkeleri içerisinde en fazla varlık gösterdiği ülkelerin başında Vietnam'la birlikte Myanmar gelmektedir. Sovyetler döneminde kalma bağlar, Moskova'nın günümüzde bölgeye açılması için zemin hazırlamaktadır. Burada askerî işbirliği ve silah ticareti ön plana çıkmaktadır. Dahası bu ülkelerin silah envanterinde bulunan eski Sovyet askerî teçhizatının sürekli bakım, onarım ve yenilenmesi için Rusya'yla irtibatlı olmaları gerekmektedir.

Myanmar Ordusu'nun en büyük silah tedarikçisi Çin olmasına rağmen Nepido yönetimi, askerî alanda Rusya'ya daha fazla güvenmektedir. Çünkü Çin, özellikle sınırdaki etnik gruplarla işbirliği yapabilmesi bakımından Myanmar'ın ulusal güvenliğine dönük birtakım tehditler oluşturabilmektedir. Diğer taraftan Rusya, Myanmar'ın komşusu değildir. Bu yüzden Nepido yönetimi, askerî-güvenlik alanında Moskova'yla daha serbest ilişkiler kurabilmektedir. Her şeyden önemlisi Myanmar ve Rusya arasında bir güven ilişkisi söz konusudur. Aynı şeyleri Çin için söylemek mümkün değildir. Ancak Rusya'nın dezavantajı ekonomik olarak Myanmar'a çok fazla bir şey sunamamasıdır.

Myanmar'daki sivil-asker ilişkilerine bakıldığında, 1960'lı yılların başından 2010 yılına kadar ülkenin askerî darbe yönetimi altında olduğu ve devlet üzerinde güçlü bir askerî vesayet kültürünün varlığı dikkat çekmektedir. Nitekim 10 yıllık demokratikleşme adımlarından sonra 2021 yılında Myanmar Ordusu yeniden yönetimi devralmıştır. Bugün Myanmar'la iyi ilişkiler tesis etmek isteyen aktörlerin bilhassa Tatmadaw'la köklü ilişkilere sahip olması beklenmektedir. Eğer Ordu'nun güvenini kazanmazsa Myanmar'da ekonomik ve askerî varlık gösterebilmesi oldukça zordur. Myanmar Ordusu'yla güven sorunu yaşayan ülkelerin başında Çin

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

gelmektedir. Pekin'in ülkedeki büyük ekonomik projelerini gerçekleştirmek için Myanmar Ordusu'na ihtiyacı vardır. Fakat aynı zamanda bu projelerin güvenliğini sağlamak için etnik gruplara da ihtiyacı vardır. Çin'in bu gruplarla kurduğu ilişkiler Myanmar Ordusu'nda güvensizliğe yol açmaktadır. Dolayısıyla Myanmar Ordusu, Çin'in ekonomik projelerinde yer yer zorluklar çıkartabilmektedir. Ancak Rusya'nın Myanmar'la siyasi ilişkilerinin bozulmasına yol açacak herhangi bir güvenlik endişesi bulunmamaktadır. Bu yüzden gelecekte Rusya'nın Myanmar'da daha büyük bir varlık kuracağı tahmin edilmektedir.

İki ülkenin Myanmar'a ilişkin planlarını jeo-stratejik bir temele oturtmak istersek şunlardan söz edebiliriz. Birincisi bu kavram siyaset, ekonomik ve kültürel unsurları coğrafyayla birlikte değerlendirmeyi gerektirir. Öyleyse Rusya'nın Myanmar'daki politik hedefi, özellikle Hint-Pasifik kıyısında bir varlık-tutunma noktası elde etmek olabilir. Ayrıca Rus enerji şirketleri Myanmar kıyılarındaki zengin doğalgaz yataklarında derin deniz araştırmalarına katkıda bulunmak için çabalayabilir. Ancak Çin'in Myanmar'ın Kyaukpyu şehri ve çevresindeki enerji projelerinde yatırım yaptığı bilinmektedir. Bu bağlamda Çin, Rusya'dan aldığı doğalgaz ve petrolü ikame edebilmek için Myanmar'dan daha fazla enerji ithal edebilir. Yani Myanmar'daki güvenlik sorunları Çin'in enerjide Rusya'ya bağımlılığını artırabilir. Rusya'nın Myanmar'daki yatırımlarının daha çok enerji alanına yoğunlaşabileceği tahmin edilmektedir.

Buradan harekete siyasi açıdan Myanmar'ın Çin'le birtakım güven problemleri yaşarken Rusya'yla daha rahat ilişkiler kurduğunu söyleyebiliriz. Ekonomik olarak ise Myanmar'ın Çin'e büyük oranda bağımlı olduğu görülmektedir. Askerî açıdan Çin, Myanmar üzerinde daha fazla etkinlik kurmuş gibi görünse de Rusya'nın yakın gelecekte Myanmar'ın en büyük silah tedarikçisi olması beklenmektedir. Ancak Ukrayna'daki saldırganlığı nedeniyle Rusya'ya uygulanan yaptırımlar savunma sanayi üretimini ve tedarik zincirini uzun vadede etkileyebilir. Bu yüzden Myanmar'ın askerî teknolojide yeniden Çin'e yönelebileceği söylenebilir.

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

Geo-stratejik değerlendirmenin sonucusu olan kültürel faktöre baktığımızda Çin'in Budist Myanmar rejimiyle daha rahat ilişkiler kurabildiği ileri sürülebilir. Kültürel-ideolojik açıdan Batı düşmanlığı, Rusya, Myanmar ve Çin arasında bir görüş birliği yaratmaktadır. İdeolojik-kültürel açıdan Rusya'yı Myanmar cuntasıyla yakınlaştıran en önemli faktörler de budur. Bu yüzden, Rusya'nın Ortodoks Hristiyan olması, Myanmar cuntası için ideolojik-kültürel bir engel teşkil etmemektedir.

SONUÇ

Rusya ve Çin'in genel anlamda Hint-Pasifik ve özel anlamda Güneydoğu Asya'ya yönelik stratejileriyle ilgili iki farklı görüş vardır. Birincisi; iki büyük güç, bölgede jeo-stratejik açıdan birbirleriyle rekabet eden aktörlerdir. Buna göre Rusya'nın son dönemde Hindistan'ın yanı sıra Sri Lanka, Myanmar, Vietnam, Kamboçya ve Laos'la ilgili bir açılım yapması üzerine Çin, bu adımlardan rahatsız olmaya başlamıştır. Özellikle Kamboçya ve Laos, Çin'in etkisi altında olduğu için Rusya'nın varlığı fazla sorun olmayabilir. Ancak Rusya'nın Vietnam ve Myanmar'la ilişkilerine Çin, rekabetçi bir gözle bakabilir. Hatta Vietnam'ın Çin'le tartışma yaşadığı münhasır ekonomik bölgesine Rus enerji şirketlerinin yatırım yapması, Pekin bakımından bir rahatsızlık kaynağıdır. Yine Rusya'nın Vietnam'a savunma teçhizatı satması Çin açısından olumsuz karşılanabilir. Çünkü deniz yetki alanlarında bu iki ülke yer yer çatışmaktadır.

Benzer bir rekabet ortamı Myanmar için de geçerli olabilir. Myanmar, Rusya'dan askerî teçhizat almaya devam ettiği sürece Çin'le bu konuda daha az ilişki kuracaktır. Diğer taraftan Rusya, ekonomik açıdan Myanmar'daki Çin etkinliğinden rahatsız olabilir. Çünkü Çin'in özellikle enerji alanında Myanmar'la işbirliğini geliştirmesi Pekin'in bu alanda Rusya'ya olan bağımlılığını azaltacaktır.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

İkincisi Rusya ve Çin, bölgede güç birlikteliği yapan stratejik ortaklar olabilir. Bu düşünceye göre iki büyük güç, kendi çıkarlarına ulaşabilmek adına Güneydoğu Asya'da "güç paylaşımına" ya da "güç birlikteliğine" gidebilmektedir. Eğer böyle bir paylaşımın olduğu varsayılırsa ekonomik açıdan Rusya'nın bölgeyi Çin etkinliğine bıraktığı ileri sürülebilir.

Askerî açıdan ise Rusya'nın bölgede dominant bir karakterde olduğu görülebilir. Bu bağlamda Rusya'nın en fazla silah sattığı ülkeler içerisinde yüzde 21'lik payla Çin ikinci sırada gelmektedir.⁶⁴ Yani Çin'in kendisi de askerî teknolojide büyük oranda Rusya'ya bağımlıdır. Dolayısıyla Myanmar'ın en fazla silahı Çin'den alması, askerî teknoloji açısından Rusya'ya olan bağımlılığı ortadan kaldırmamaktadır. Çünkü Çin silahları da büyük oranda eski Sovyet silahlarının prototip alınarak geliştirilmiş halidir. Yani Çin, askerî teçhizatının bakım, onarım ve yenilenmesi için uzun yıllardır Rusya'dan destek almaktadır. Dolayısıyla Myanmar ve Çin'in askerî teçhizat konusunda Rusya'dan büyük alımlar yapmalarını bir rekabet şeklinde değerlendirmek yerine taraflar arasındaki bir güç birlikteliği olarak yorumlayabiliriz.

Sonuçta Rusya ve Çin, her halükârda Güneydoğu Asya'da uzun vadede rekabet edebilecek olan iki büyük gücü temsil etmektedir. Uluslararası sistemde bu iki aktör ABD/Batı'nın hegemonyasına karşı birlikte hareket etmelerine rağmen çıkarlarının çatıştığı alanlarda birbirleriyle rekabet edebilmektedir. Bu anlamda Myanmar, Güneydoğu Asya'da Rusya-Çin rekabetinin görülebileceği alanlardan biridir. Özellikle Rusya'nın Myanmar'daki askerî varlığı, Çin için bir rekabetçi faktör olarak algılanabilir. Diğer taraftan Çin'in Myanmar'daki ekonomik varlığına Rusya rekabetçi bir gözle bakabilir.

64 Pieter D. Wezeman vd., "Trends in International Arms Transfers-2021", SIPRI, https://www.sipri.org/sites/default/files/2022-03/fs_2203_at_2021.pdf, (Erişim Tarihi: 25.03.2022).

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

---

1 Şubat 2021 askerî darbesinden sonra uluslararası kamuoyunda sıkça dile getirildiği gibi “Myanmar’ın Çin’in güdümüne girdiği” iddiaları tam olarak doğru değildir. Ne Çin ne de Rusya, Myanmar’da tek başına bir etkinlik kurabilmiştir. Aksine Myanmar, Rusya ve Çin’in ortak etkinlik ve mücadele alanıdır.

KAYNAKÇA

"Asean-Russia's Future Partnership", *New Straits Times*, <https://www.nst.com.my/opinion/columnists/2021/11/749570/asean-russias-future-partnership>, (Erişim Tarihi: 10.04.2022).

"China Announces New Myanmar Trade Route as It Seeks to Bolster Ties with Military Junta", *SCMP*, <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3147583/china-announces-new-myanmar-trade-route-it-seeks-bolster-ties>, (Erişim Tarihi: 25.03.2022).

"China Does not Like the Coup in Myanmar", *East Asia Forum*, <https://www.eastasiaforum.org/2021/02/06/china-does-not-like-the-coup-in-myanmar/>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

"China Might Have Orchestrated Myanmar Coup to Push Drugs, Arms, Terrorists into Northeast", *The Week*, <https://www.theweek.in/theweek/cover/2022/01/01/china-might-have-orchestrated-myanmar-coup-to-push-drugs-arms-terrorists-into-northeast.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

"China Opens First Road-Rail Transport Link to Indian Ocean", *Hellenic Shipping News*, <https://www.hellenicshippingnews.com/china-opens-first-road-rail-transport-link-to-indian-ocean/>, (Erişim Tarihi: 06.09.2021).

"China Threatens Regional Security, Pushes Weapons inside India and Myanmar", *News Track Times*, <https://english.newstracklive.com/news/china-threatens-regional-security-pushes-weapons-inside-india-and-myanmar-sc57-nu306-ta306-1129919-1.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

"China, ASEAN form Comprehensive Strategic Partnership as Xi Chairs Summit", *Xinhua*, http://www.news.cn/english/2021-11/23/c_1310326437.htm, (Erişim Tarihi: 12.04.2022).

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

“China’s Belt and Road Initiative Continues to Make Inroads in Myanmar”, *Irrawaddy*, <https://www.irrawaddy.com/opinion/guest-column/chinas-belt-road-initiative-continues-make-inroads-myanmar.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

“China’s Risky Strategic Game in Myanmar”, *IPS News*, <http://www.ipsnews.net/2021/11/chinas-risky-strategic-game-myanmar/>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

“China’s Trade with Myanmar up 28.5% in 2019”, *China.org*, <https://on.china.cn/37NTsl7>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

“China-Myanmar Economic Corridor”, *Rohingya Post*, <https://www.rohingyapost.com/myanmar-chinas-strategic-interests-in-the-indian-ocean-basin/china-myanmar-economic-corridor/>, (Erişim Tarihi: 18.02.2022).

“Chinese Companies Supplying Arms, Military Equipment to Myanmar: Group”, *RFA*, <https://www.rfa.org/english/news/china/supplying-02182021091648.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

“From Russia with Love (and More Ammunition) for Myanmar”, *The Irrawady*, <https://www.irrawaddy.com/opinion/commentary/russia-love-ammunition-myanmar.html>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

“Growing Chinese Investments in Myanmar post-Coup”, *Orfonline*, <https://www.orfonline.org/expert-speak/growing-chinese-investments-in-myanmar-post-coup/>, (Erişim Tarihi: 18.02.2022).

“India Asks Thailand, Myanmar to Share Details of Probe on Seized Illegal Arms Originating from China”, *Deccan Herald*, <https://www.deccanherald.com/national/india-asks-thailand-myanmar-to-share-details-of-probe-on-seized-illegal-arms-originating-from-china-863603.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

“More Chinese Arms Reach Northeast India”, *Nenow*, <https://nenow.in/north-east-news/assam/more-chinese-arms-reach-northeast-india.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

“Myanmar and Russia’s Close Post-Coup Relationship”, *Irrawaddy*, <https://www.irrawaddy.com/specials/myanmar-and-russias-close-post-coup-relationship.html>, (Erişim Tarihi: 16.03.2022).

“Myanmar Border Gun Seizures Stoke Fears of Illicit Post-Coup Arms Trade”, *VOA*, https://www.voanews.com/a/east-asia-pacific_myanmar-border-gun-seizures-stoke-fears-illicit-post-coup-arms-trade/6206939.html, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

“Myanmar Junta Leader Thanks Russia for Boosting Military: Report”, *Channel News Asia*, <https://www.channelnewsasia.com/asia/myanmar-junta-chief-thanks-russia-boosting-military-1948501>, (Erişim Tarihi: 24.06.2021).

“Myanmar Military Rolls out Red Carpet for Russian Defense Minister”, *Irrawaddy*, <https://www.irrawaddy.com/opinion/analysis/myanmar-military-rolls-red-carpet-russian-defense-minister.html>, (Erişim Tarihi: 16.03.2022).

“Myanmar’s Generals Make a Show of Displeasure at China’s Arming of Rebels”, *Irrawaddy*, <https://www.irrawaddy.com/opinion/commentary/myanmars-generals-make-show-displeasure-chinas-arming-rebels.html>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

“Myanmar’s Junta Leader Attends Military Conference in Moscow”, *VOA News*, <https://www.voanews.com/east-asia-pacific/myanmars-junta-leader-attends-military-conference-moscow>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

“People of Myanmar in ‘Great Peril’, UN Told as Police Clash with Protesters”, *The Guardian*, <https://www.theguardian.com/world/2021/feb/12/myanmar-coup-military-protests-aung-san-suu-kyi-prisoners>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

"Russia is Bigger in Southeast Asia than You Might Think", *The National News*, <https://www.thenationalnews.com/opinion/comment/2021/07/07/russia-is-bigger-in-southeast-asia-than-you-might-think/>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

"Russia on Track to Deliver Fighter Jets to Myanmar-Reports", *The Moscow Times*, <https://www.themoscowtimes.com/2021/07/23/russia-on-track-to-deliver-fighter-jets-to-myanmar-reports-a74597>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

"Russia Says It is Seeking to Strengthen Military Ties with Myanmar", *Reuters*, <https://www.reuters.com/article/myanmar-politics-russia-idUSL4N2LO2H6>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

"Russia Says to Boost Military Ties With Myanmar as Junta Leader Visits", *US News*, <https://www.usnews.com/news/world/articles/2021-06-23/russia-says-to-boost-military-ties-with-myanmar-as-junta-leader-visits>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

"Russia, Myanmar Agree to Bolster Ties", *The Moscow Times*, <https://www.themoscowtimes.com/2021/06/21/russia-myanmar-agree-to-bolster-ties-a74289>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

"Russia's Continuing Ties to Southeast Asia-and How They Factor into the Ukraine War: Part 1", *CFR*, <https://www.cfr.org/blog/russias-continuing-ties-southeast-asia-and-how-they-factor-ukraine-war-part-1>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

"Russia's Gamble in post-Coup Myanmar", *Bangkok Post*, <https://www.bangkokpost.com/opinion/opinion/2091791/russias-gamble-in-post-coup-myanmar>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

RUSYA VE ÇİN'İN MİYANMAR STRATEJİLERİNİN ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ DERGİSİ

"Russia's Invasion of Ukraine: Southeast Asian Responses and Why the Conflict Matters to the Region", *Fulcrum*, <https://fulcrum.sg/russias-invasion-of-ukraine-southeast-asian-responses-and-why-the-conflict-matters-to-the-region/>, (Erişim Tarihi: 10.04.2022).

"Russia's Relations in Southeast Asia since 2014: Continuity and Change", *Orfonline*, <https://www.orfonline.org/research/russias-relations-in-southeast-asia-since-2014-continuity-and-change/>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

"Russia's Search for Influence in Myanmar", *Orfonline*, <https://www.orfonline.org/expert-speak/russias-search-for-influence-in-myanmar/>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

"Security Council Press Statement on the Situation in Myanmar", *United Nations*, <https://bit.ly/36pSKJX>, (Erişim Tarihi: 23.03.2022).

"Southeast Asian Responses to AUKUS: Arms Racing, non-Proliferation and Regional Stability", *Asia Link*, <https://asialink.unimelb.edu.au/insights/southeast-asian-responses-to-aukus-arms-racing,-non-proliferation-and-regional-stability>, (Erişim Tarihi: 16.05.2022).

"Sputnik V Authorized in Myanmar", *Sputnik Vaccine*, <https://sputnikvaccine.com/newsroom/pressreleases/sputnik-v-authorized-in-myanmar/>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

"Understanding the Relations between Myanmar and China", *Orfonline*, <https://www.orfonline.org/expert-speak/understanding-the-relations-between-myanmar-and-china/>, (Erişim Tarihi: 06.04.2022).

"Uzmanlara göre ABD-Çin Rekabeti Myanmar'daki Darbeyi Tetikledi", *Anadolu Ajansı*, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/uzmanlara-gore-abd-cin-rekabeti-myanmardaki-darbeyi-tetikledi-/2130854>, (Erişim Tarihi: 18.03.2022).

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

"What Does Putin Really Want?", *Politico*, <https://www.politico.com/news/magazine/2022/02/25/putin-russia-ukraine-invasion-endgame-experts-00011652>, (Erişim Tarihi: 14.03.2022).

"Why Russia is Betting on Myanmar's Military Junta", *East Asia Forum*, <https://www.eastasiaforum.org/2021/04/27/why-russia-is-betting-on-myanmars-military-junta/>, (Erişim Tarihi: 17.03.2022).

BA, Alice D.-KUIK, Cheng Chwee, "Southeast Asia and China: Engagement and Constraint", Alice D. Ba-Mark Beeson, der., *Contemporary South East*, 2018, s. 229-247.

CHEANG, Christopher, "Russia and Myanmar: Moscow's Expanding Influence", *Rajaratnam School of International Studies*, Commentary 69, 2021.

DUMLUPINAR, Nihat-Mehmet Seyfettin Erol, "The Final State of War: Hybrid War", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 2020, s. 156-186.

GJERDE, Kristian Lundby, "Russia's Turn to Asia: Myanmar Seen from Moscow", *Norwegian Institute of International Affairs*, Policy Brief 10, 2017.

GORENBURG, Dmitry-Paul Schwartz, "Russia's Relations with Southeast Asia", *The Institut Français des Relations Internationales*, 26, 2019.

KAPOOR, Nivedita, "Russia's Relations in Southeast Asia since 2014: Continuity and Change", *Observer Research Foundation*, Paper 267, 2020.

LUTZ-AURAS, Ludmila, "Russia and Myanmar-Friends in Need?", *Journal of Current Southeast Asian Affairs*, 34(2), 2015, s. 165-198.

NİAN, Peng, "China's Strategic Outreach to Myanmar in NLD Era: New Progress, but more Challenges", *Asia Centre*, 2018.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

RUME, Eugene vd., "Russia in the Asia-Pacific: Less Than Meets the Eye", *Carnegie Endowment for International Peace*, September 2020.

SİNGH, Puyam Rakesh, *China-Myanmar Relations under Xi Jinping*, Indian Council of World Affairs, New Delhi 2020.

STANZEL, Angela, "China's String of Ports in The Indian Ocean", *China Trends-Institut Montaigne*, 2019.

STROMSETH, Jonathan, "The Testing Ground: China's Rising Influence In Southeast Asia And Regional Responses", *The Brookings Institution-Global China*, 2019.

TAN, Anna, "China and the Myanmar Dilemma", *King's College London-LAU China Institute*, Policy Series: China in the World, 4, 2021.

TEİFUKOVA, Riana-Mehmet Seyfettin Erol, "Russian Hybrid War: From Theory to Practice", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 2017, s. 33-67.

United States Institute of Peace, "China's Role in Myanmar's Internal Conflicts", 1, 2018.

WEZEMAN, Pieter D. vd., "Trends in International Arms Transfers-2021", *SIPRI*, https://www.sipri.org/sites/default/files/2022-03/fs_2203_at_2021.pdf, (Erişim Tarihi: 25.03.2022).

WHITE, Joshua T., "China's Indian Ocean Ambitions: Investment, Influence, And Military Advantage", *The Brookings Institution-Global China*, 2019.

YHOME, K., "Understanding China's Response to Ethnic Conflicts in Myanmar", *Observer Research Foundation*, Occasional Paper No. 188, April 2019.

YUNHUA, Cao, "What Kind of Policy towards Southeast Asia Does China Need for Its Peaceful Rise?", *Journal of Ritsumeikan Social Sciences and Humanities*, 5(3), 2013, 41-55.

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

STRUCTURED ABSTRACT

The country, known as Myanmar or Burma, has been evaluated within the scope of the regional policies of China and India in the international relations literature until today. In this context, Russia's relations with Myanmar have been largely ignored. However, since the Soviet Union era, Myanmar has been one of the countries where the Russians showed interest and established political relations in Southeast Asia.

A methodically correct explanation from general to specific was followed in the study. In the first part, Russia's and China's Myanmar strategy is discussed. Before this evaluation, the regional policies of both countries and the importance of Myanmar were mentioned. Afterward, bilateral relations' political, military-security, and economic dimensions were mentioned. In the last part, a comparative analysis of the strategies of Russia and China in Myanmar has been made.

Russia's goals in the 21st-century focus on the more expansive Indo-Pacific geography. In order to become an economic partner in the region, Russia needs to invest much more here. However, I do not think there is an economic heading in Russia's ultimate goals in Myanmar. It will only want to develop military cooperation and have a presence in the seas here in the field of energy. Russia's most significant military goal in Myanmar may be to acquire naval bases in the Bay of Bengal or the Andaman Sea. China seized Myanmar's Kyaukpyu Port in the Bay of Bengal using the "debt trap" method. If Russia wants to oppose China, it will want to acquire new bases in Myanmar.

China's strategy in Myanmar follows a practical method, mainly economic. In other words, it is trying to develop strategic multi-vector relations with the actors in Myanmar. For example, the most critical projects of China in Myanmar are in the Rakhine region. Therefore, they have to rely on the Rohingya separatist organizations to ensure the

security of their projects. In addition, China may want to create instability in the northeastern states of India through Myanmar. Therefore, it can try to strengthen the resistance here by supporting separatist organizations in northern Myanmar.

Myanmar, along with Vietnam, is one of the countries where Russia has the most presence among Southeast Asian countries. The ties from the Soviet era are laying the groundwork for Moscow to open up to the region today. Military cooperation and arms trade come to the fore here. Moreover, these countries need to contact Russia for the continuous maintenance, repair, and renewal of the old Soviet military equipment in their arms inventory.

Although China is the biggest arms supplier to the Myanmar Army, the Nepido administration trusts Russia more in the military field. Because China may pose some threats to Myanmar's national security, especially in terms of cooperating with ethnic groups on the border, on the other hand, Russia is not a neighbor of Myanmar. Therefore, the Nepido administration could establish more accessible relations with Moscow in the military-security field. Above all, there is a relationship of trust between Myanmar and Russia. The same cannot be said for China. However, the disadvantage of Russia is that it cannot offer much to Myanmar economically.

From this point of view, we can say that while Myanmar has some trust problems with China, it has established more comfortable relations with Russia. Economically, it is seen that Myanmar is highly dependent on China. Although militarily, China seems to have established more influence over Myanmar, Russia is expected to be Myanmar's largest arms supplier soon. However, the sanctions imposed on Russia due to its aggression in Ukraine may affect the defense industry production and supply chain in the long run. Therefore, it can be said that Myanmar may turn to China again in military technology.

RUSYA VE ÇİN'İN MYANMAR STRATEJİLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ

When we look at the cultural factor, which is the last of the geo-strategic evaluation, it can be argued that China has been able to establish more comfortable relations with the Buddhist Myanmar regime. From a cultural-ideological point of view, hostility towards the West creates a consensus between Russia, Myanmar, and China. This is the most crucial factor that brings Russia closer to the Myanmar junta from an ideological-cultural point of view. Therefore, Russia is an Orthodox Christian and does not constitute an ideological-cultural obstacle for the Myanmar junta.

After all, Russia and China represent two great powers that can compete in the long run in Southeast Asia. Although these two actors act together against the hegemony of the USA/West in the international system, they can compete with each other in areas where their interests conflict. In this sense, Myanmar is one of the areas where the Russian-Chinese rivalry can be seen in Southeast Asia. In particular, Russia's military presence in Myanmar can be perceived as a competitive factor for China. On the other hand, Russia may view China's economic presence in Myanmar with a competitive eye.

As frequently expressed in the international community after February 1, 2021, military coup, the claims that "Myanmar is under the control of China" are not entirely true. Neither China nor Russia could establish an activity in Myanmar alone. On the contrary, Myanmar is Russia and China's joint activity and struggle area.